

Planbureau voor de Leefomgeving

Wat komt er vanuit Europa op ons af?

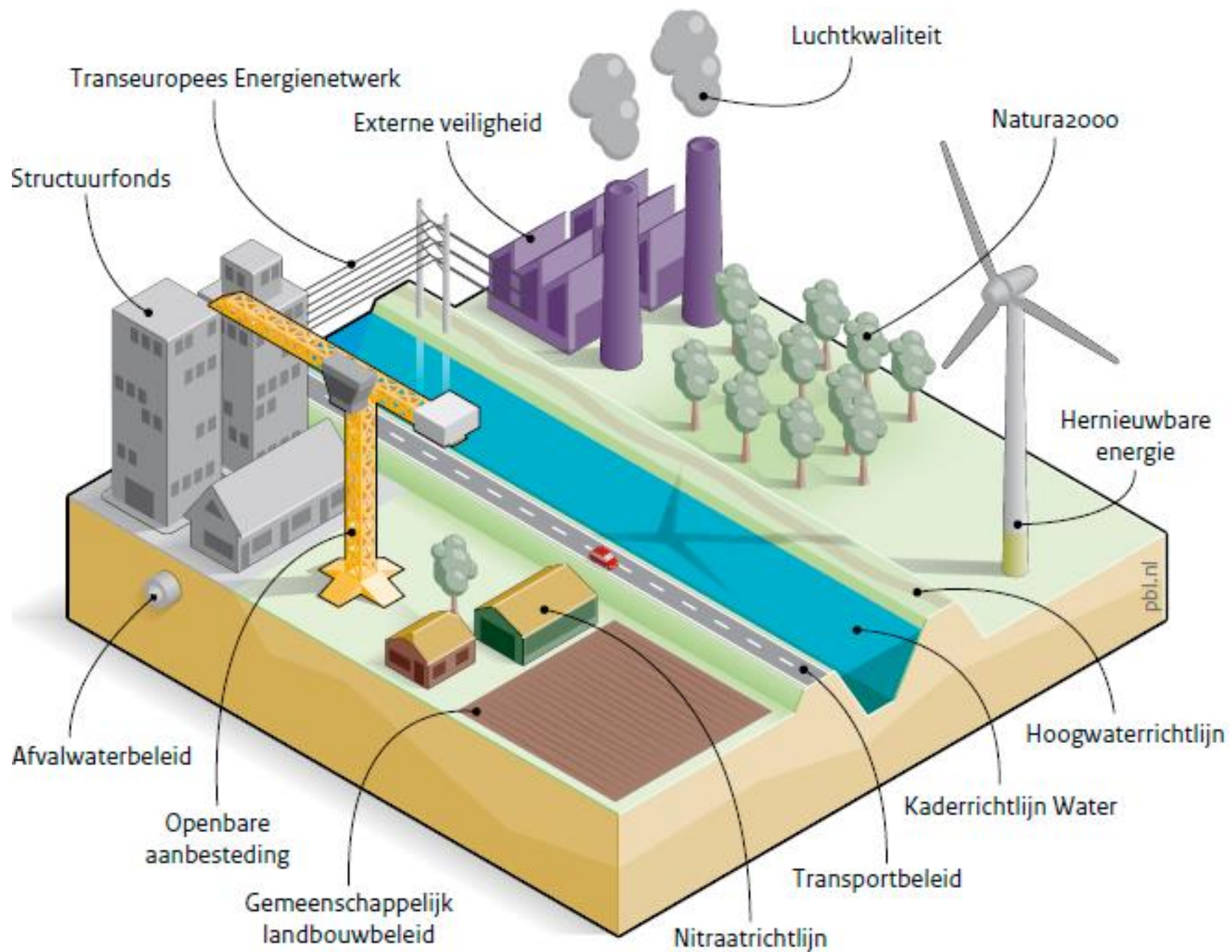
NOVI Conferentie – Workshop Internationaal – 10 mei 2023

David Evers (PBL)

1

Geen bevoegdheid RO op Europees niveau, maar toch komt de planoloog EU beleid regelmatig tegen

Wat? Hoe? Wanneer?

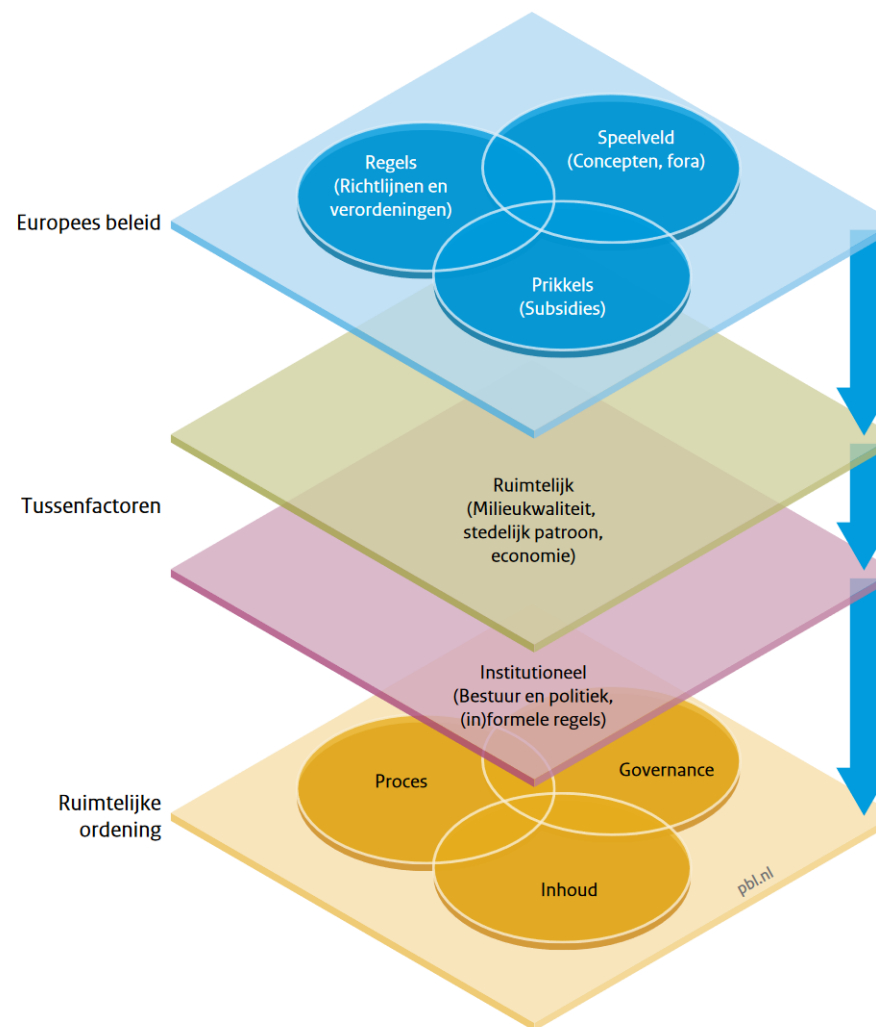

Geen RO *beleid*, maar impact op RO

Soort beleid: stok, wortel, preek

Filter: geografische/territoriale factoren (berggebied) en institutionele factoren (armste regio's)

Gevolg: invloed op proces, inhoud of governance binnen de RO

2

Inhoudelijk impact EU beleid

Inhoudelijk impact in kaart gebracht

Nota Ruimte (2006): ‘decentraal wat kan, centraal wat moet’ – lijkt op EU principe van subsidiariteit

Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur: nationale belangen worden eerst benoemd en daarna op de kaart gezet. Optelsom is de NRH (Nota Ruimte, 2006). Zou je dit ook voor EU beleid kunnen doen?

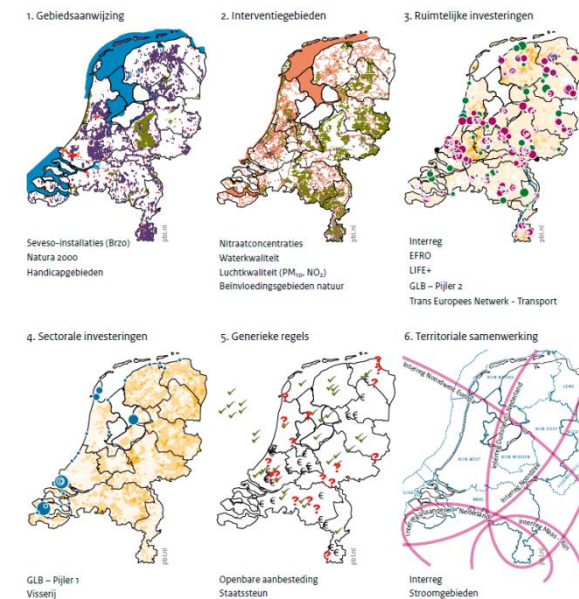
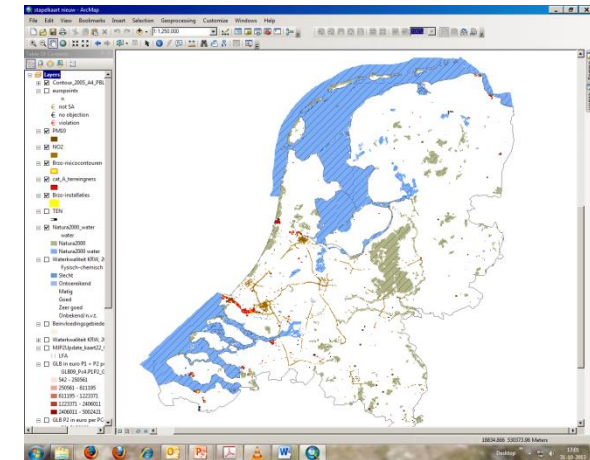
Inhoudelijk impact in kaart gebracht

- Op de kaart

1. Zonering
2. Interventie vereist
3. Ruimtelijke investering
4. Sectorale investering
5. Projecten die beïnvloed worden
6. Territoriale samenwerkingsgebieden

- Niet op de kaart

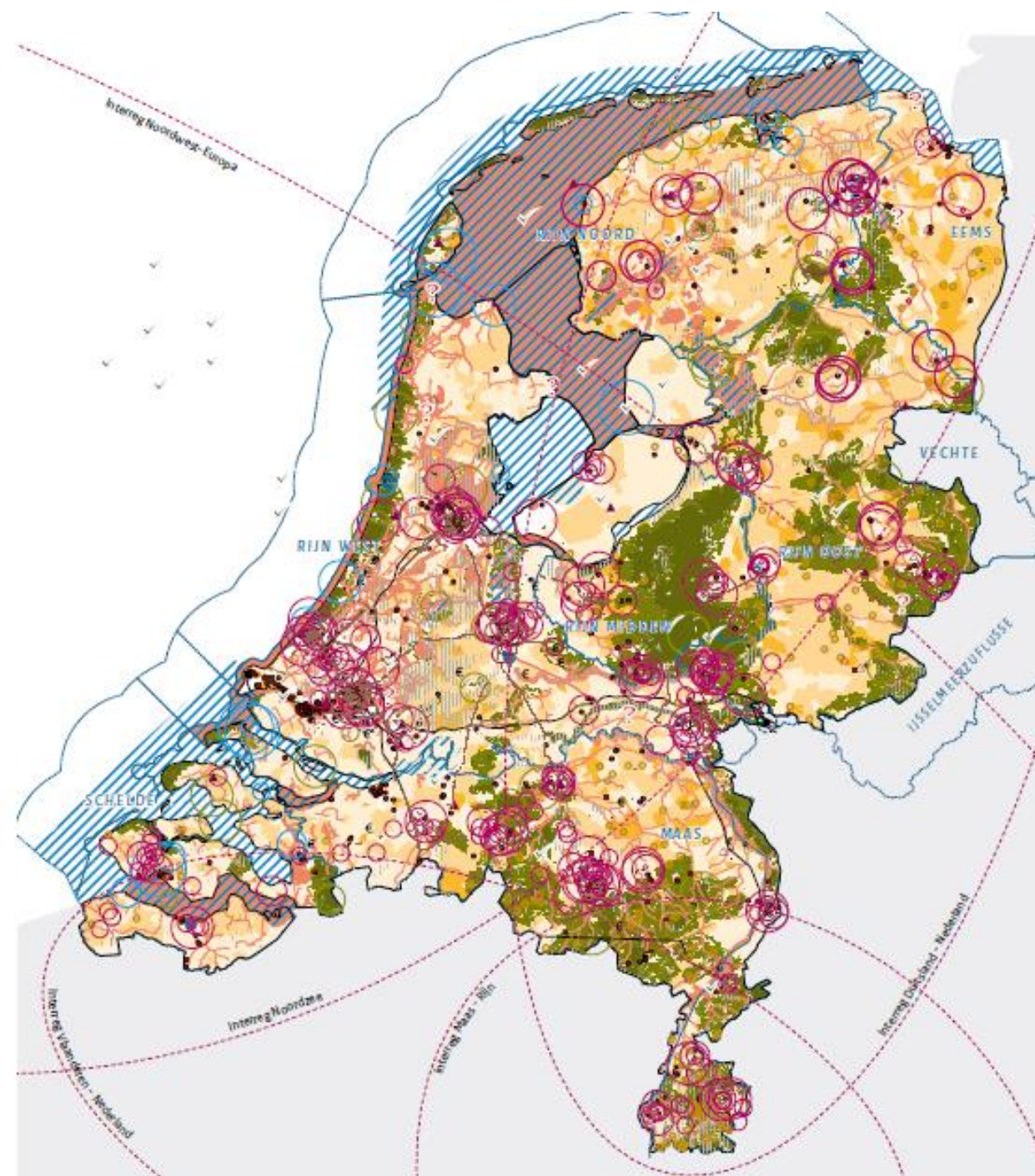
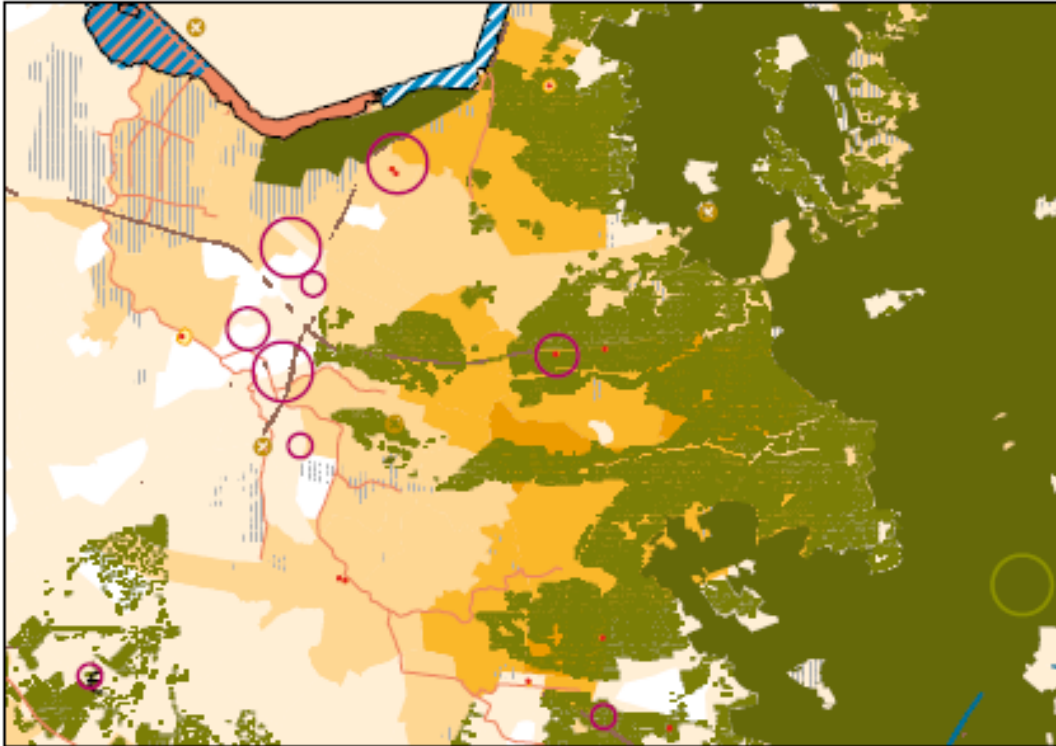
7. Acties om EU doelen te halen
8. Beleid sinds 2014

Resultaat

Kaart van Europees RHS in Nederland: bijna geen witte vlekken.

Over het algemeen: versterking/synergie en scheiding stad/land. Wel wat spanningen...

Sinds 2014

Nieuw Nederlands beleid

- Omgevingswet (alles moet flexibeler en sneller)
- Omgevingsvisie (meer sturing rijk bij aanpak ruimtelijke opgaven)
- Hervorming landelijk gebied (deels als antwoord EU beleid)
- Woningbouw: 900.000 woningen voor 2030 binnen- en buitenstedelijk
- RES-afspraken
- MIRT afspraken
- Nieuwe Nota Ruimte

Nieuw Europees beleid

- Urban/Territoriale Agenda, Leipzig Charter
- European Green Deal (inclusief duurzaamheidstaxonomie, NE Bauhaus)
- Coronaherstelfondsen (transities)
- Hervorming GLB (meer ruimte lidstaten)
- Nieuwe structuurfondsen (duurzame verstedelijking)
- Fit for 55 (verhoogde klimaatdoelen)
- Aanscherping natuurbeleid (o.a. normen groen in stad in natuurherstelwet)
- Bodemgezondheidswet voorstel inclusief 'no net land take'

NL: relatief veel 'land take'

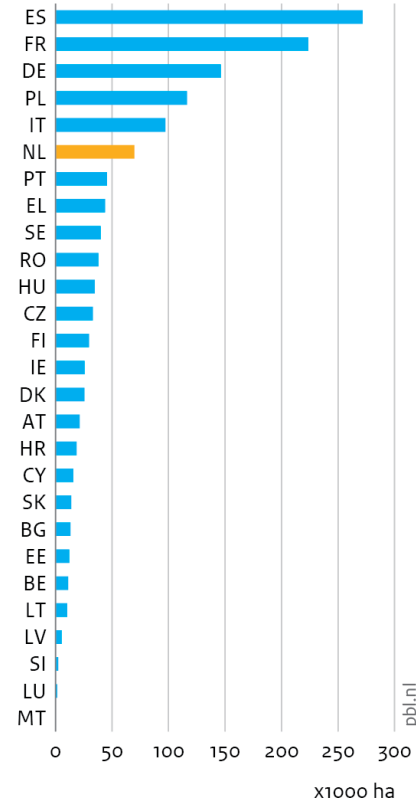
Kwantitatief: NL hoort bij de koplopers van Europa in de periode 2000-2018, dus moet praktijk veranderen

Kwalitatief: vooral landbouwgrond bebouwd, niet natuur.

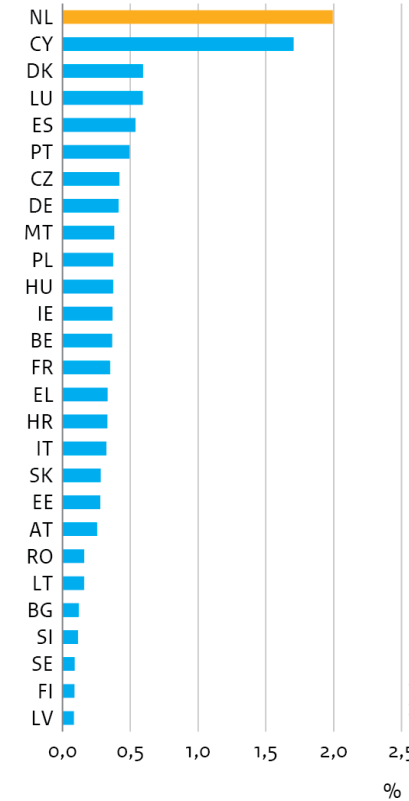
Vele open vragen: definitie van (niet) stedelijke functies (parken, glastuinbouw) en functies versus bebouwing.

Uitbreiding van het ruimtebeslag EU27, 2000-2018

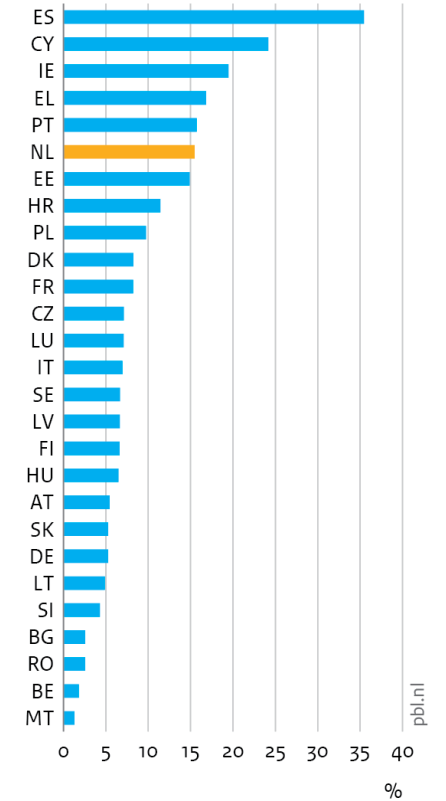
Bruto ruimtebeslag

Ten opzichte van totaal grondgebied

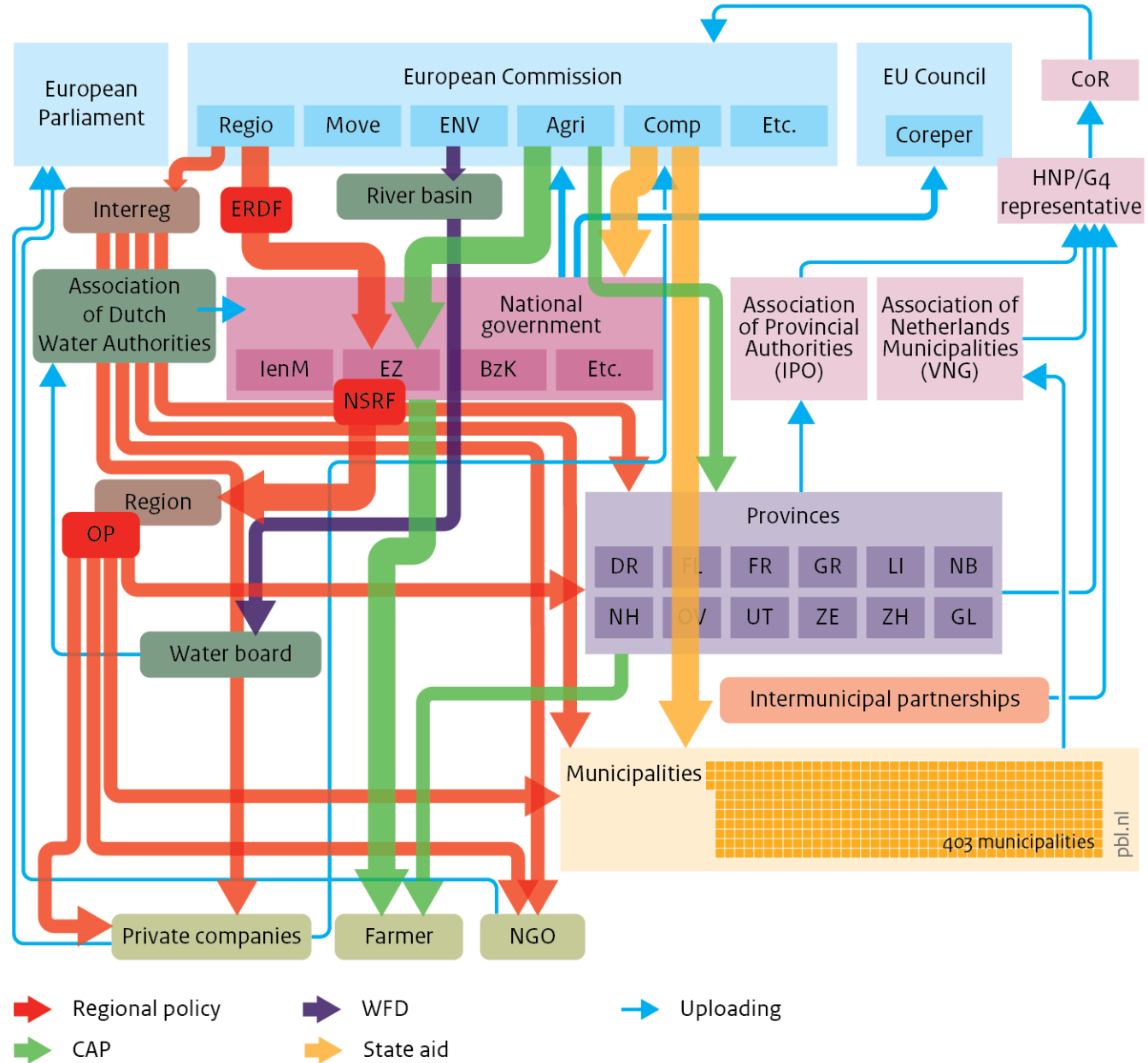
Ten opzichte van stedelijk gebied 2000

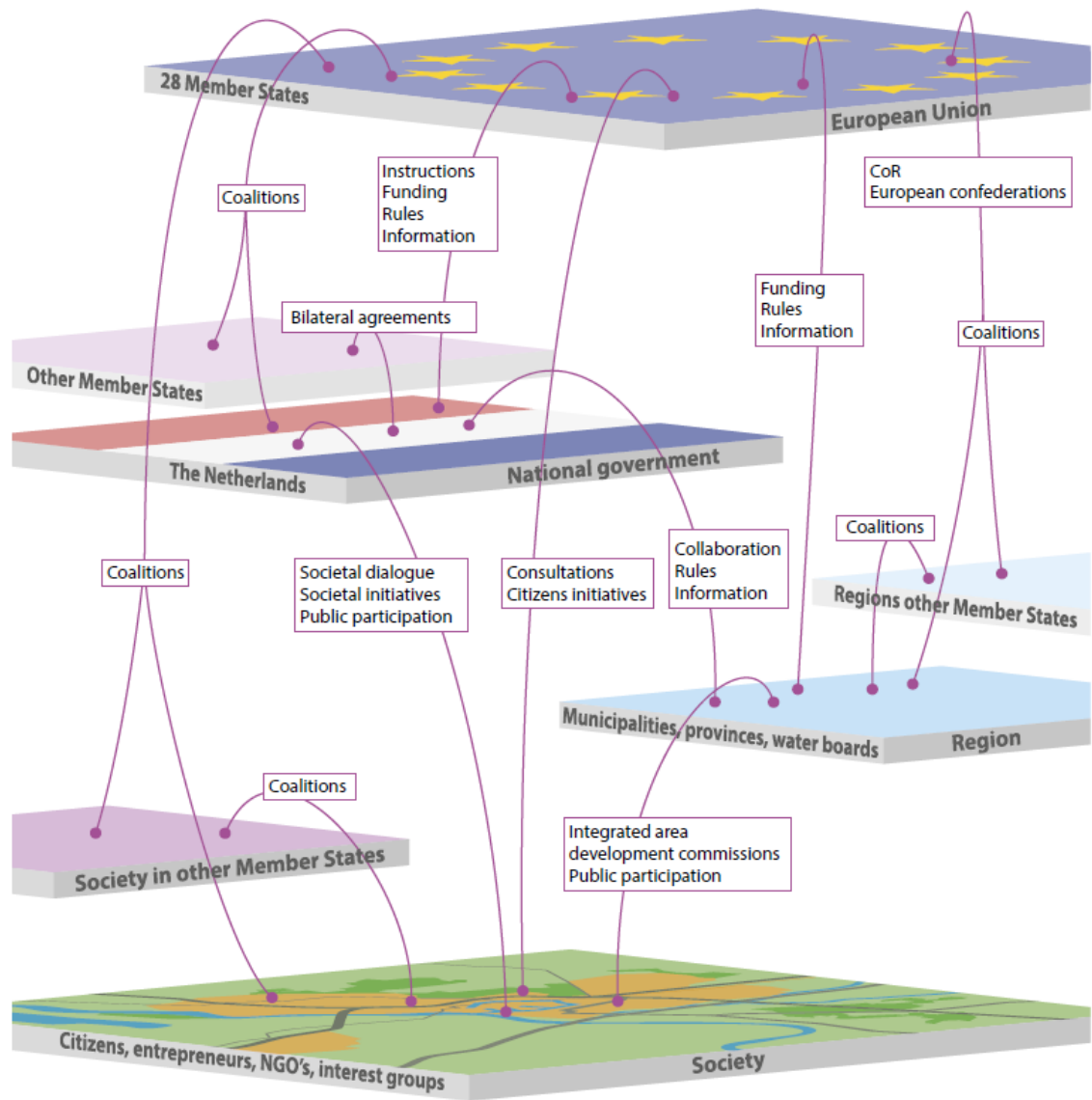

3

Governance impact EU beleid

Complexity of multilevel governance

Dank u wel!

Ministry of the Interior and
Kingdom Relations

Nederlandse ruimtelijke ordening en Brussel

Robert Dijksterhuis

Gezant duurzaam bouwen, ministerie van BZK

10 mei 2023

Een ambitieuze gemeenschappelijke Europese agenda

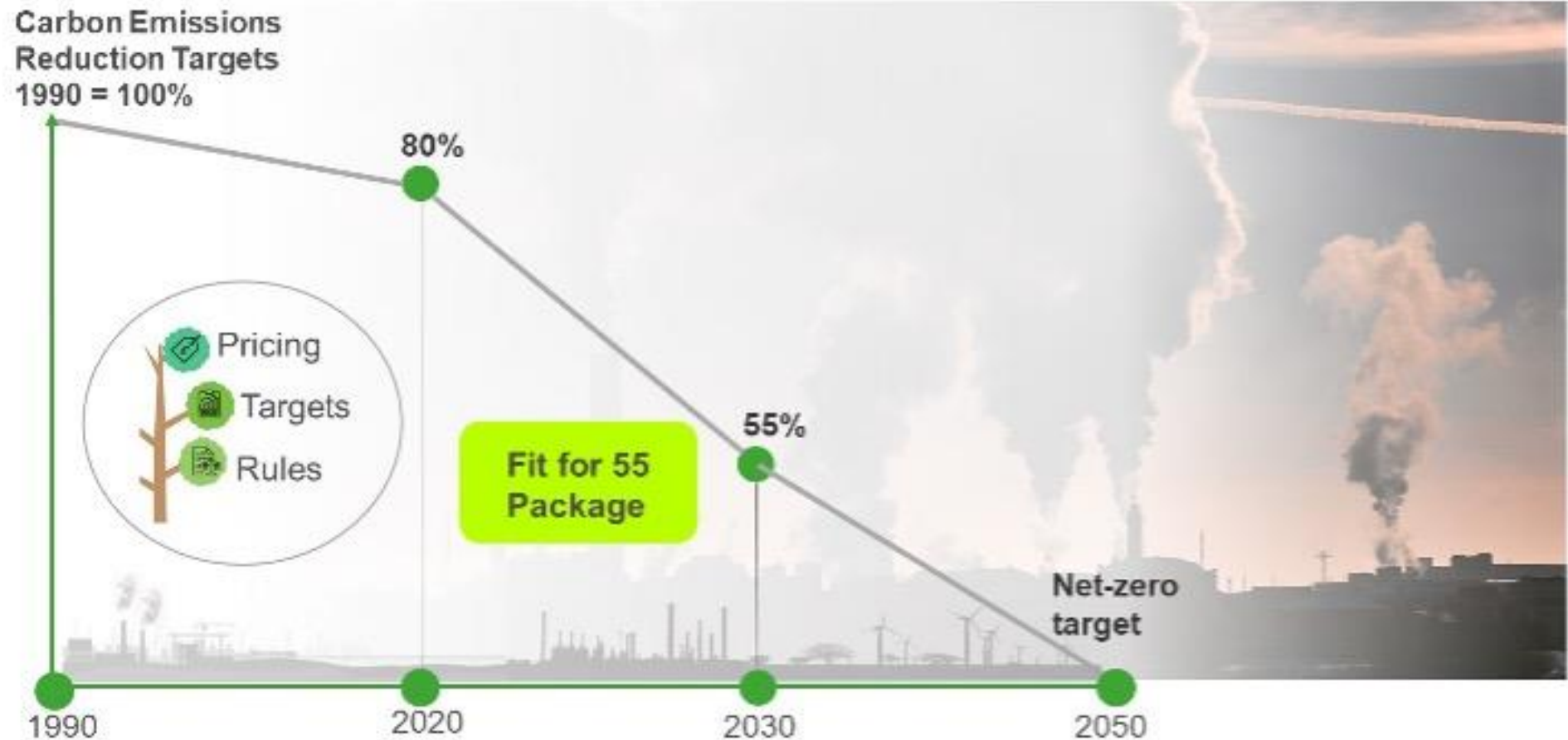
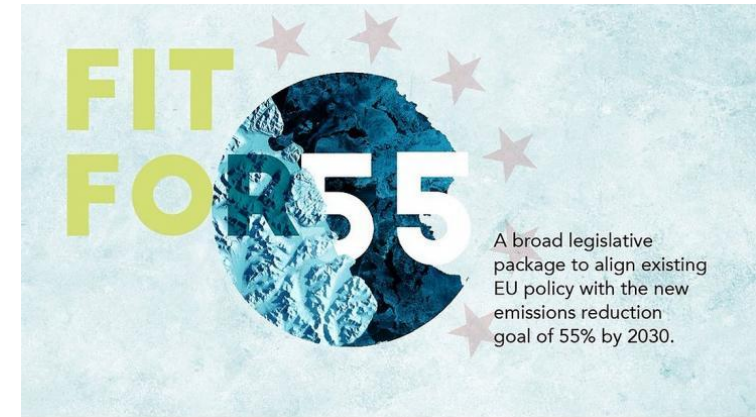
Klimaat

Duurzaamheid

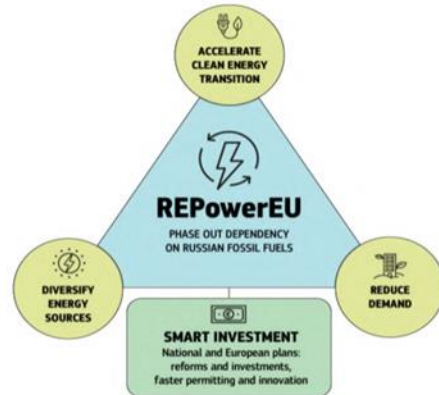
Klimaatneutraal in 2050 met als tussenstap 55% emissiereductie in 2030

De Green Deal is meer dan Fit-for-55

Naast klimaatmitigatie ook o.m. verduurzaming, adaptatie en circulariteit

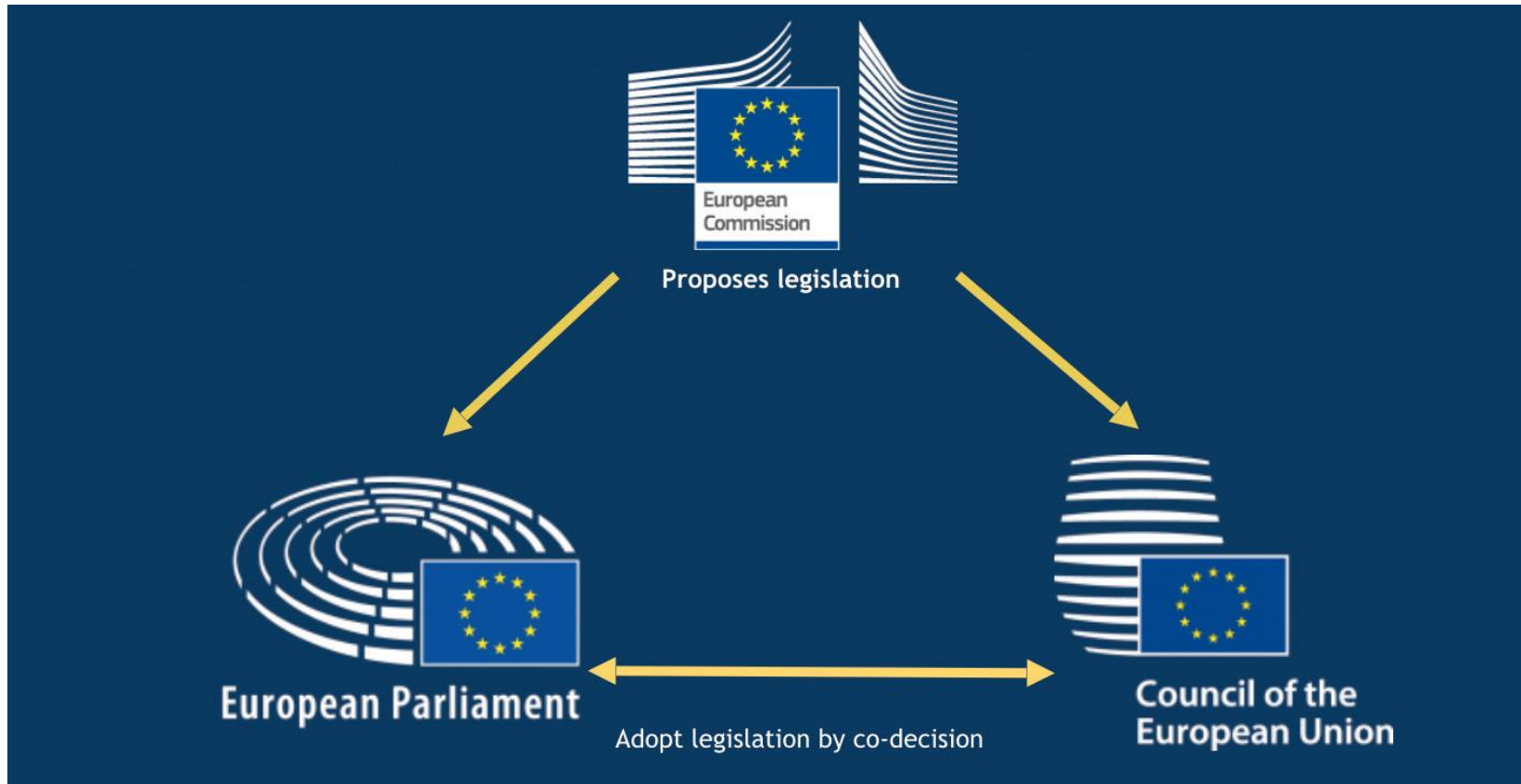

Enkele recente voorstellen

- Verordening natuurherstel
 - O.m. art. 6: stedelijke ecosystemen
- Herziening luchtregelgeving
 - O.m. stikstof en fijnstof
- Herziening stedelijk afvalwater richtlijn
- Herziening richtlijn grondwater
- Certificering voor koolstofverwijdering
 - O.m. teelt van gewassen voor koolstofopslag
- Net Zero Industry Act
- Wet kritieke grondstoffen
- Richtlijn bodemkwaliteit (juni as.)
 - O.m. bepaling 'No net land take'

Drie instituties maken samen EU wetgeving

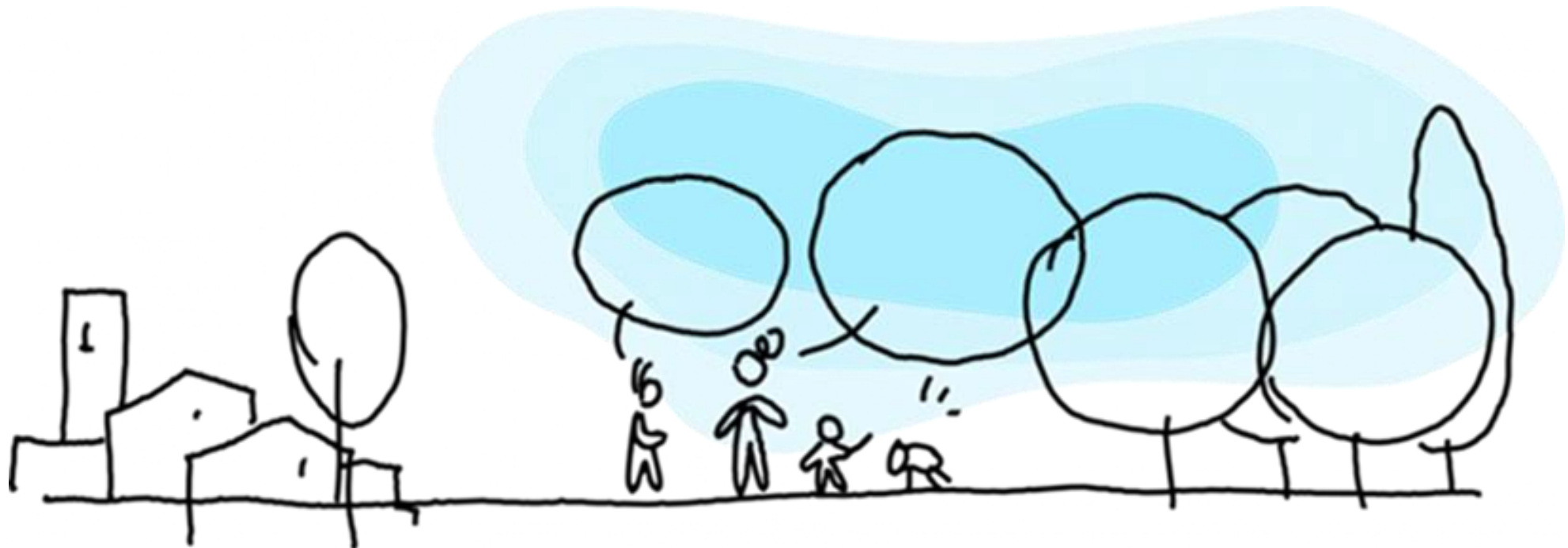

Nederlandse inzet staat in het BNC-fiche: 'Beoordeling van Nieuwe Commissievoorstellen'

- Geeft inschatting van de mogelijke consequenties.
- Bepaalt de betrokkenheid en verantwoordelijkheden van de departementen, en eventueel de decentrale overheden.
- Geeft een eerste opmaat naar een Nederlands oordeel en standpunt.
- Informeert de Eerste en Tweede Kamer.

Een nieuwe bouw- en ontwerpcultuur gezocht

New European Bauhaus
beautiful | sustainable | together

Hoe stel je je als Nederland op?

- › De ruimtelijke impact van EU wetgeving lijkt ons te overkomen, de EU zelf heeft weinig aandacht voor territoriale impact
- › Moeten we de uniciteit van Nederland benadrukken?
 - Niet groot, niet klein; dichtbevolkt, verstedelijkt; veel economische activiteit; doorvoerhaven voor Noordwest Europa; snelle bevolkingsgroei; grote landbouwsector; een laaggelegen delta
- › Of juist niet?
 - Voor aanpassing wetgevingsvoorstellen heb je meerderheden nodig
 - Als iedereen een uitzondering voor zichzelf bepaalt kom je samen nergens

Hoort een goede Ruimtelijke Ordening bij de Green Deal?

Een internationale paragraaf in de Nota Ruimte of Europees Ruimtelijk Beleid met een Nederlandse paragraaf?

- › Wat doet het rijk, wat doen gemeenten, provincies, andere actoren?
- › Wat doet de EU zelf?
- › Hoe kunnen we beter samenwerken?

© RTL Nieuws

De EVP staat niet alleen, ook het kabinet maakt zich zorgen dat het land verder op slot gaat. FOTO: ANP

EUROPA

Christendemocraten wijzen natuurwet EU af

Als het aan de Europese christendemocraten ligt, gaat de door Brussel voorgestelde natuurherstelverordening integraal de prullenbak in. Dat staat in een resolutie die de grootste politieke familie van Europa gisteren aannam tijdens een bijeenkomst in München.

Mathijs Schiffers
Brussel

De Europese Volkspartij (EVP), zoals het christendemocratische verbond met daarin het CDA en de ChristenUnie heet, heeft gisteren een resolutie aangenomen tegen een voorgestelde verordening van de Europese Commissie. De EVP stelt zich op als 'de stem en verdediger van Europese boeren'. Onder hen leven grote zorgen over de door Brussel voorgestelde regels.

Deze verordening zou lidstaten verplichten tot maatregelen die de leefgebieden van kwetsbare dieren- en plantensoorten moeten herstellen. Sowieso mag de biodiversiteit in deze gebieden niet verslechteren. Ook het Nederlandse kabinet maakt zich grote zorgen. De angst bestaat dat het land, dat al zo worstelt met de siliciumcrisis, door de nieuwe Europese regelgeving verder op slot gaat.

De EVP lijkt zich ervan bewust dat de zorgen onder boeren en plattelandsgemeenschappen een katalysator kunnen zijn voor weglopende kiezers, zoals het CDA in Nederland eraart met de BoerBurgerBeweging (BBB). Maar CDA-Europarlementariër Esther de Lange, die meewerkte aan de tekst van de resolutie, ontkent een verband.

Volgens De Lange bevat de natuurherstelverordening 'een structureel probleem' dat niet

met amendementen kan worden opgelost. De Europese Commissie roept volgens De Lange allerlei verplichtingen in het leven, waarvan onduidelijk is wat ze betekenen. 'Met de natuurherstelwet vraagt de Commissie ons eigenlijk om een blanco cheque', zegt De Lange.

Pleiten voor het zonder meer verwerpen van een Commissievoorstel is vrij uitzonderlijk voor de EVP, aldus De Lange. 'Zelf heb ik het in de zestien jaar dat ik Europarlementariër ben nog nooit gedaan. Het geeft wel aan hoeveel zorg er heerst.'

De resolutie van de EVP geeft aan hoe haar leden zullen stemmen als de verordening in juni in de milieucollectie van het Europees Parlement voorligt. De EVP is de grootste fractie en staat niet alleen in haar oppositie. Ook van andere fracties liggen voorstellen tot verwerping, wat het lot van de voorgestelde regels onzeker maakt.

Ook VVD-Europarlementariër Jan Huitema wil dat het voorstel van tafel gaat. 'De Commissie moet haar huiswerk overdoen. We kunnen wel proberen met amendementen de wet wat te

verwateren. Maar het risico is te groot dat er dan iets in blijft staan wat we niet moeten willen.' De Commissie deed haar voorstel voor een natuurherstelverordening in juni vorig jaar. Het dagelijks bestuur van de EU ziet het voorstel als onderdeel van het alles overkoepelende plan om in 2050 klimaatneutraal te zijn. 'Klimaat- en natuurbescherming zijn twee zijden van dezelfde munt', zei Eurocommissaris Frans Timmermans donderdag nog in een toespraak bij het Duitse landbouwministerie.

Tijdens hun bijeenkomst in München verwezen de christendemocraten ook een ander Commissievoorstel naar de prullenbak: het plan om het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen (pesticiden) in 2030 te halveren ten opzichte van het gebruik in de jaren 2015-2017. Volgens de christendemocraten is dit plan een risico voor de voedselvoorziening in Europa en is dit — gezien de oorlog in landbouwland Oekraïne — niet het geschikte moment.

VVD'er Huitema is ook niet gelukkig met dit voorstel, maar acht hier nog wel een compromis mogelijk. 'Maak er een vervangingsdoel van in plaats van een reductiedoel. Er zijn alternatieven voor chemische middelen, maar het duurt nu te lang voordat deze op de markt worden toegelaten. Zorg dat dit sneller gaat.'

De komende maanden stemmen het Europees Parlement en de Raad, het overlegorgaan van de lidstaten, over het voorstel. Deze twee instituten zouden vervolgens in overleg gaan om tot een definitieve tekst te komen. Het is de vraag of het zover komt. Als het parlement het voorstel verwerpt, is het voorlopig klaar met de plannen. CDA-Europarlementariër De Lange: 'Nu wordt er gewoon te veel gevraagd.'

'Met het voorstel vraagt de Europese Commissie ons eigenlijk om een blanco cheque'

Als het parlement het voorstel verwerpt, is het voorlopig klaar met de plannen

Vragen en gedachten?